

ЗАКОН ЗА ПРАВОСУДНИОТ ИСПИТ

(Објавено во Сл. Весник на РМ, бр.137 од 07.10.2013 година)

I. Општи одредби

Член 1

Со овој закон се уредуваат условите и начинот на спроведување на постапката за полагање на правосудниот испит (во натамошниот текст: испит) на дипломирани правници на правен факултет (во натамошниот текст: дипломирани правници).

Член 2

Испитот се полага заради проверка на стручната оспособеност на дипломираните правници за самостојна примена на прописите во практиката и вршење на правни работи за кои со закон или друг пропис е предвиден тој услов.

Член 3

Право на полагање на испит стекнуваат дипломираните правници кои работеле на правни работи во суд, Јавното обвинителство, Државниот правобранител, Народниот правобранител, други државни органи, органи на единиците на локалната самоуправа, адвокатура, нотаријат, извршители, трговски друштва и други правни лица и здруженија на граѓани.

Член 4

(1) Судовите, Јавното обвинителство, Државниот правобранител и Народниот правобранител можат да примаат на практика дипломирани правници кои се на работа во други државни органи, органи на единиците на локалната самоуправа, трговски друштва и други правни лица и здруженија на граѓани, по предвидената проверка на практичните знаења, ако практиката им е потребна за стручно оспособување и за стекнување на услови за полагање испит.

(2) Судовите, Јавното обвинителство, Државниот правобранител и Народниот правобранител со акт ги уредуваат критериумите за прием на дипломираните правници на практика кои не се на работа кај органите од ставот (1) на овој член, ако практиката им е потребна за стручно оспособување и за стекнување на услови за полагање испит.

II. Услови и начин на спроведување на испитот

Член 5

(1) Испит можат да полагаат лица кои се дипломирани правници со завршено четиригодишно високо образование на правни студии VII/1 со работа од најмалку две години на правни работи во суд, јавно обвинителство, државен правобранител, народен правобранител, адвокат, нотар и извршител.

(2) Испит можат да полагаат и лица кои се дипломирани правници со завршено четиригодишно високо образование на правни студии VII/1 со работа од најмалку три години на правни работи во други државни органи, органи на единиците на локалната самоуправа, трговски друштва и други правни лица и здруженија на граѓани.

(3) Испит можат да полагаат лица кои се дипломирани правници кои студирале според Болоњската декларација и имаат 300 кредити според европскиот кредит - трансфер систем (ЕКТС) со работа од најмалку една година на правни работи во суд, јавно обвинителство, државен правобранител, народен правобранител, адвокат, нотар и извршител.

(4) Испит можат да полагаат и лица кои се дипломирани правници кои студирале според Болоњската декларација и имаат 300 кредити според европскиот кредит - трансфер систем (ЕКТС) со работа од најмалку две години на правни работи во други државни органи, органи на единиците на локалната самоуправа, трговски друштва и други правни лица и здруженија на граѓани.

(5) Времето поминато на практика заради стручно оспособување во суд, јавно обвинителство, државен правобранител, народен правобранител, адвокат, нотар и извршител, во согласност со законот, во однос на условите за полагање на испитот се смета како време поминато на работа во тие органи.

Член 6

(1) Испитот се состои од два дела и тоа:

- прв дел (теоретски дел), со кој се проверува теоретското знаење на кандидатите и
- втор дел (студија на случај), со кој се проверува способноста за примена на законите во практиката.

(2) Испитот од ставот (1) на овој член се полага писмено по електронски пат со одговарање на определен број прашања во вид на решавање на електронски тест на компјутер.

(3) Првиот дел од испитот се полага по предметите:

- 1) кривично право (кривично материјално и процесно право);

- 2) граѓанско право (граѓанско материјално и процесно право);
- 3) трговско право;
- 4) трудово право и
- 5) уставно уредување на Република Македонија, организација на судството и управно право, право на Европската унија, Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи и Европскиот суд за човекови права.

(4) Вториот дел на испитот се состои од:

- опис на индивидуален случај од областа на предметот од ставот (3) точка 1 на овој член (прва студија на случај) и ставот (3) точка 2 на овој член (втора студија) и
- прашања кои треба кандидатот да ги одговори врз основа на анализата на случајот.

Член 7

(1) Испитот се полага според програма во која се содржани градивото, прописите и правната литература.

(2) Правната литература од ставот (1) на овој член задолжително првенствено се состои од стручна литература што е во употреба на највисоко рангираните 100 високообразовни установи од областа на правните науки во светот, рангирани на последната објавена листа на Центарот за универзитети од светска класа при Шангајскиот Џиао Тонг универзитет.

(3) Програмата за полагање на испитот по предметите од членот 6 на овој закон ја донесува министерот за правда.

Член 8

(1) Едукаторите во Академијата за судии и јавни обвинители определени од Управниот одбор на Академијата ги изготвуваат базите на прашања за првиот и базите на студии на случај за вториот дел на испитот од членот 20 од овој закон.

(2) Прашањата од првиот дел од испитот и прашањата и студиите на случај од вториот дел од испитот ги верификува Комисија составена од:

- претседателот на Врховниот суд на Република Македонија,
- јавниот обвинител на Република Македонија,
- претседателот на Апелациониот суд Скопје,
- претседателот на Апелациониот суд Битола,
- претседателот на Апелациониот суд Штип и
- претседателот на Апелациониот суд Гостивар.

(3) Комисијата од ставот (2) на овој член врши и ревизија и ажурирање на базите на прашања и базите на студии на случај од членот 20 од овој закон најмалку еднаш годишно.

(4) При ревизијата Комисијата особено ги има предвид промените на правните прописи на кои е засновано прашањето, односно случајот, бројот на кандидати кои го одговорале, успешноста во одговарањето на истите, како и други критериуми кои можат да влијаат на подобрувањето на квалитетот на базите од членот 20 од овој закон.

(5) Врз основа на извршената ревизија и ажурирање на базите на прашања и базите на студии на случај, Комисијата одлучува прашањата и студиите на случај да бидат изменети или целосно отстранети од базите од членот 20 од овој закон.

(6) Едукаторите и членовите на Комисијата за верификација од ставовите (1) и (2) на овој член имаат право на паричен надоместок што го определува министерот за правда.

(7) Износот на паричниот надоместок од ставот (6) на овој член се определува врз основа на бројот на изготвени прашања и студии на случај, како и сложеноста на материјата.

(8) Годишниот износ на паричниот надоместок од ставот (6) на овој член не го надминува нивото на месечна плата на судија во апелационен суд.

Член 9

Стручните и административните работи за потребите на спроведување на правосудниот испит ги врши Министерството за правда, а испитот технички го спроведува правно лице регистрирано во Централниот регистар избрано од министерот за правда.

Член 10

Испитот се полага во февруарска, априлска, јунска, октомвриска и декемвриска испитна сесија.

Член 11

(1) Барањето за полагање на испитот кандидатот го поднесува до Министерството за правда.

(2) Со барањето за полагање на испитот кандидатот е должен да поднесе докази за исполнување на условите за полагање на испитот, пропишани со овој закон.

Член 12

(1) Министерот за правда, или од него овластено лице, со решение утврдува дали кандидатот ги исполнува условите за полагање на испитот.

(2) Против решението со кое е одбиено барањето за полагање на испитот може да се поведе управен спор пред надлежен суд во рок од 30 дена од приемот на решението.

Член 13

(1) На кандидатот на кој му е одобрено барањето за полагање на испитот му се определува времето и местото за полагање на испитот, а кандидатот се известува најдоцна во рок од осум дена пред полагање на испитот.

(2) На кандидатот мора да му се овозможи да започне да го полага испитот во првата наредна сесија од денот на одобреното барање за полагање на испитот.

(3) Кандидатот е должен да го пријави учеството на испитна сесија од 1 до 15 ден од месецот кој претходи на месецот во кој се одржува испитна сесија (јануари, март, мај, септември и ноември).

Член 14

(1) Испитот се полага во просторија за полагање на испит, посебно опремена за полагање на стручен испит со материјално-техничка и информатичка опрема, интернет врска и опрема за снимање на полагањето.

(2) Јавноста се информира за датумот и времето на полагањето на испитот најмалку три дена пред одржувањето на испитот.

(3) Полагањето на испитот се снима и во живо се емитува на веб страницата на Министерството за правда, а ако поради технички причини снимањето се прекине, снимката од целиот испит се поставува на веб страницата на Министерството за правда.

(4) Критериумите во однос на просторните услови и материјално-техничката и информатичката опрема на просториите за полагање на правосуден испит ги пропишува министерот за правда.

(5) Во просторијата за полагање на испитот, за време на полагање на испитот, се присутни двајца претставници од Министерството за правда, еден претставник од Министерството за образование и наука, еден претставник од Владата на Република Македонија на предлог на Канцеларијата на претседателот на Владата и еден претставник на Министерството за информатичко општество и администрација (информатичар).

(6) Глоба во износ од 4.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече на овластеното правно лице кое технички го спроведува испитот од членот 9 од овој закон доколку не го снима, не го емитува во живо на веб страницата на Министерството за правда и доколку не ја постави снимката од целиот испит на веб страницата на Министерството за правда согласно со ставот (3) на овој член.

Член 15

(1) Пред почетокот на полагањето на правосудниот испит, претставникот од Министерството за правда го утврдува идентитетот на кандидатот со увид на лична карта.

(2) На кандидатот за време на полагањето на првиот дел од испитот не му се дозволува користење на закони, закони со коментар и објаснување, мобилен телефон, преносни компјутерски уреди и други технички и информатички средства, претходно подготвени предмети и слично.

(3) На кандидатот за време на полагањето на вториот дел од испитот му се дозволува единствено користење на закони (без коментари и објаснувања) кој во електронска верзија се наоѓаат на компјутерот на кој кандидатот го полага испитот.

(4) На кандидатот за време на полагањето на првиот и вториот дел од испитот не му се дозволува да контактира со други кандидати или лица освен со информатичарот од членот 14 став (5) од овој закон, во случај доколку има технички проблем со компјутерот.

(5) Ако техничките проблеми со компјутерот бидат отстранети за пет минути испитот продолжува, а доколку не бидат отстранети во овој рок испитот само за тој кандидат се прекинува и ќе се одржи во рок од најмногу три дена од денот на прекинувањето на испитот.

(6) Ако има проблеми со повеќе од пет компјутери и тие не бидат отстранети во рок од пет минути испитот се прекинува за сите кандидати кои го полагаат испитот и ќе се одржи во рок од најмногу три дена од денот на прекинувањето на испитот.

(7) Доколку кандидатот при полагањето на првиот и вториот дел од испитот постапува спротивно од ставовите (2), (3) и (4) на овој член, нема да му се дозволи натамошно полагање на испитот во таа испитна сесија.

(8) Во случаите од ставот (7) на овој член се смета дека кандидатот не го положил правосудниот испит и истото се констатира во записникот за полагање на правосудниот испит.

(9) Овластените претставници од членот 14 став (5) од овој закон, за време на полагањето на испитот, не смеат да се задржуваат подолго од пет секунди во непосредна близина на кандидатот кој го полага испитот, освен во случај на отстранување на технички проблем кога не смеат да се задржат подолго од пет минути.

(10) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на овластениот претставник од членот 14 став (5) од овој закон, доколку постапи спротивно на ставот (9) на овој член.

(11) Глоба во износ од 4.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе ѝ се изрече на овластената институција која го спроведува испитот од членот 9 од овој закон, доколку не го прекине испитот согласно со ставовите (5) и (6) на овој член.

Член 16

(1) Ако во текот на полагањето на испитот настанат оправдани причини поради кои кандидатот не може да го продолжи полагањето на испитот (болест, породилно отсуство, школување во странство и слично), ќе се прекине испитот за определено време, кое не може да биде подолго од шест месеци.

(2) Решение за продолжување на испитот донесува министерот за правда по молба на кандидатот. Молбата се поднесува во рок од осум дена од престанокот на причините за одлагање на испитот, но најдоцна во рок од шест месеци.

(3) Ако кандидатот не поднесе молба за продолжување на испитот во рокот определен во ставот (2) на овој член ќе се смета дека испитот не го положил.

(4) Против решението на министерот за правда од ставот (2) на овој член кандидатот може да се поведе управен спор пред надлежниот суд во рок од 30 дена од денот на приемот на решението.

(5) Во продолжувањето на испитот кандидатот не го полага оној дел од испитот што претходно веќе го полагал.

III. Прв и втор дел од правосудниот испит и електронски систем

Член 17

(1) Правосудниот испит започнува со полагање на првиот дел (теоретскиот дел), а потоа на вториот дел (студиите на случај).

(2) Вториот дел се полага во рок од најмалку 15 дена по успешното полагање на првиот дел.

(3) Министерот за правда со Правилник го пропишува начинот на бодување на првиот и вториот дел од испитот.

Член 18

(1) Првиот дел од испитот се полага по секој од предметите наведени во членот 6 став (3) од овој закон и содржи најмалку 50 прашања со пет опции за заокружување од кој едната

е точна, две се слични, едната не е точна во мал обем (на неа се губат мал број поени) и една не е точна во голем обем (на неа се губат поголем број поени).

(2) Кандидатот мора да ги положи сите испити од првиот дел во најмногу три последователни сесии.

(3) Доколку кандидатот не го положил првиот дел од испитот согласно со ставот (2) на овој член, ќе се смета дека испитот не го положил.

Член 19

(1) Вториот дел од испитот се состои од две студии на случај засновани на предметите наведени во членот 6 став (3) точка 1 од овој закон (прва студија) и членот 6 став (3) точка 2 од овој закон (втора студија).

(2) Студиите на случај содржат и сегмент од другите области од членот 6 став (3) точки 1 до 4 од овој закон.

(3) Прашањата кои се составен дел од студиите на случај се од областа на предметот на кој е заснована студијата на случајот и имаат десет можни опции на одговори од кои едната е точна, пет се слични и четири се различни.

(4) Прашањата кои се составен дел од студиите на случај можат да бидат и од другите области од членот 6 став (3) точки 1 до 4 на овој закон, соодветно на сегментот кој го содржи студијата согласно со ставот (2) на овој член.

(5) Кандидатот мора вториот дел да го положи во две последователни сесии по завршувањето на теоретскиот дел.

(6) Доколку кандидатот не го положил вториот дел од испитот согласно со ставот (3) на овој член, ќе се смета дека испитот не го положил.

Член 20

(1) Полагањето на првиот дел од правосудниот испит се врши со одговарање на определен број прашања во вид на решавање на електронски тест на компјутер.

(2) Прашањата од тестот, зависно од тежината, се вреднуваат со поени определени во тестот.

(3) Полагањето на вториот дел од правосудниот испит се врши со проучување на студиите на случај и одговарање на определен број прашања кои произлегуваат од студијата, во вид на електронско софтверско решение (во натамошниот текст: електронска студија на случај).

- (4) Прашањата од студијата на случај, зависно од тежината, се вреднуваат со поени определени во студијата на случај.
- (5) Прашањата содржани во тестовите за полагање на првиот дел на правосудниот испит и нивните одговори, како и студиите на случај и прашањата кои произлегуваат од студиите и нивните одговори се чуваат во единствениот електронски систем за полагање на правосудниот испит.
- (6) Електронскиот систем од ставот (5) на овој член содржи и јавно достапна база од најмалку 2.000 прашања од областа на предметите од ставот (3) точки 1 до 5 на овој член за потребите на првиот дел од испитот од кои 50% прашања се од стручната литература од членот 7 ставот (2) од овој закон, како и јавно достапна база од најмалку 500 студии на случај за потребите на вториот дел од испитот.
- (7) Во електронскиот систем е содржано и посочување на прописите и правната литература во кои се содржани одговорите на прашањата од првиот дел од испитот и прописите за вториот дел од испитот.
- (8) Бројот на прашања и студии на случај во базите од ставот (6) на овој член се зголемува за 10% годишно, почнувајќи од 2015 година.
- (9) Резултатите од полагањето на првиот и вториот дел од испитот му се достапни на кандидатот на компјутерот на кој го полагал испитот, веднаш по неговото завршување.

Член 21

- (1) На денот на полагањето на првиот, односно вториот дел од испитот, претставникот на Министерството за правда му дава на кандидатот пристапен код, односно лозинка со кој му се одобрува пристап во електронскиот систем од членот 20 од овој закон.
- (2) По одобрувањето на пристапот, кандидатот добива електронски тест за првиот дел од испитот, односно електронска студија на случај за вториот дел од испитот, компјутерски генерирани, чија содржина по случаен избор ја одредува софтверот на електронскиот систем од членот 20 став (5) од овој закон и од базите од членот 20 став (6) од овој закон.
- (3) Првиот и вториот дел од испитот содржат упатство за начинот на решавање на истиот, за кое претставникот на Министерството за правда дава појаснување, пред да започне полагањето на испитот.
- (4) Електронскиот систем за полагање на испитот не може да дозволи постоење на идентична содржина на електронскиот тест за првиот дел од испитот, односно електронската студија на случај за вториот дел од испитот во една сесија за повеќе од еден кандидат.

Член 22

(1) Во случај на спреченост на спроведување на првиот или вториот дел од испитот поради причини што доведуваат до техничка неможност на функционирање на електронскиот систем од членот 20 од овој закон, полагањето на испитот се прекинува.

(2) Доколку причините од ставот (1) на овој член ќе се отстранат во рок од 60 минути од прекинувањето на испитот, истиот продолжува веднаш по нивното отстранување.

(3) Доколку причините од ставот (1) на овој член не се отстранат во рокот од ставот (2) на овој член, испитот се презакажува за друг термин.

Член 23

(1) Вкупното траење на времето определено за одговарање на прашањата од првиот дел од тестот за полагање на испитот изнесува 120 минути за секој од предметите наведени во членот 6 став (3) од овој закон.

(2) Се смета дека испитот го положил оној кандидат кој со точни одговори на прашањата од тестот постигнал најмалку 70% од вкупниот број предвидени позитивни поени.

Член 24

(1) Вкупното траење на времето определено за одговарање на прашањата од секоја од студиите на случај од вториот дел изнесува 120 минути за секој од предметите наведени во членот 6 став (3) од овој закон.

(2) Се смета дека испитот го положил оној кандидат кој со точни одговори на прашањата од студијата на случај постигнал најмалку 70% од вкупниот број предвидени позитивни поени.

IV. Уверение, ревизија на спроведените испити и трошоци

Член 25

(1) На кандидатите кои го положиле испитот им се издава уверение во рок од 15 дена од денот на завршувањето на испитот.

(2) Формата и содржината на уверението од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот за правда.

Член 26

На барање на кандидатот, Министертството за правда го информира за направените грешки во тестот за полагање на правосудниот испит, со овозможување непосреден увид во тестот.

Член 27

(1) Тестовите и студиите на случај се користат и се даваат на кандидатот само за време на полагањето на правосудниот испит.

(2) Материјалите од одржаните испити, особено хартиените верзии од тестовите и студиите на случај за полагање на правосудниот испит и специмените за проверка на точноста на одговорите на тестот и студиите на случај, како и снимките од одржаните испити се чуваат во Министерството за правда.

(3) Министерот за правда формира Комисија за ревизија на одржаните испити, која во својата работа ги користи материјалите од ставот (2) на овој член и во која, покрај другите членови членуваат и претставник од Владата на Република Македонија и информатичар од Министерството за информатичко општество и администрација определен од Владата на Република Македонија.

(4) Комисијата од ставот (3) на овој член се состанува најмалку еднаш годишно и врши ревизија на начинот на спроведување на најмалку две сесии одржани во тековната година.

(5) Комисијата има право да изврши ревизија и на начинот на спроведување на испитите одржани во последните пет години до денот на одржувањето на состанокот на комисијата, но не порано од денот на примената на овој закон.

(6) Доколку Комисијата утврди нерегуларности во спроведувањето на испитот од страна на поединци во смисла на членот 15 став (5) од овој закон, предлага одземање на уверението од членот 25 од овој закон.

(7) Министерот донесува решение за одземање на уверението врз основа на предлогот на Комисијата во рок од три дена од приемот на предлогот.

(8) Против решението од ставот (7) на овој член може да се поведе управен спор пред надлежен суд во рок од 30 дена од приемот на решението.

(9) Глоба во износ од 1.000 до 1.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на министерот за правда ако не го донесе решението во рокот утврден во ставот (7) на овој член.

Член 28

(1) Трошоците за полагање на испитот ги сноси кандидатот доколку институцијата каде што е вработен не ги плати.

(2) Висината на надоместокот од ставот (1) на овој член ја определува министерот за правда врз основа на реално направените трошоци за полагање на испитот, неопходни за спроведување на првиот и вториот дел на испитот, подготовката на базите на прашања, спроведувањето на електронскиот тест, изготвувањето на материјали и покани и изготвувањето на уверенија.

(3) Трошоците за полагање на испитот се уплатуваат на сметката на сопствени приходи на Министерството за правда.

(4) Ако трошоците не се уплатени на соодветната сметка на Министерството за правда најдоцна 15 дена пред денот определен за почеток на испитната сесија, на кандидатот нема да му се дозволи полагање на испитот.

(5) Ако кандидатот во рок од една година од денот на уплатата на средствата не го полага испитот, уплатените средства се враќаат согласно со закон.

Член 29

Надзор врз спроведувањето на Законот врши Министерството за правда.

Член 30

За прекршоците пропишани со овој закон прекршочна постапка ќе води и прекршочна санкција ќе изрече надлежен суд.

V. Преодни и завршни одредби

Член 31

Со испитот, во смисла на овој закон, се изедначува судскиот или адвокатскиот испит, положен според прописите од Законот за правосудниот испит („Службен весник на СРМ“ број 26/80 и 7/88) и Законот за правосудниот испит („Службен весник на Република Македонија“ број 10/10), како и другите испити кои според поранешните прописи биле изедначени со судскиот или адвокатскиот испит.

Член 32

Подзаконскиот акт од членот 17 од овој закон се донесува најдоцна 120 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 33

Министерството за правда го создава единствениот електронски систем за полагање на правосудниот испит најдоцна до денот на примената на овој закон.

Член 34

Дипломираните правници кои до денот на започнувањето на примената на овој закон имаат започнато со полагањето на правосудниот испит согласно со одредбите од Законот за правосудниот испит („Службен весник Република Македонија“ број 10/10), испитот ќе продолжат да го полагаат според прописите што важеле до денот на започнувањето на овој закон.

Член 35

Со денот на започнувањето на примената на овој закон престанува да важи Законот за правосудниот испит („Службен весник на Република Македонија“ број 10/10).

Член 36

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе започне да се применува по една година од денот на неговото влегување во сила.